

IV.

Af landstingsman väckt förslag.

Till Stockholms läns Landsting. Med den kännedom och erfarenhet, som under senare tider vunnits om de smittosamma sjukdomarnes orsak, uppkomst och spridning, har ock deras bekämpande alltmer framstått såsom en allmän angelägenhet af största vigt. Genom 1874 års helsovårdsstadga och den påföljande år utfärdade s. k. epidemistadgan är omsorgen om denna gren af den allmänna helso- och sjukvården anförtrodd åt kommunerna, hvar och en för sitt område. Beträffande *städerna* och de platser på landsbygden, der helsovårdsstadgans bestämmelser om stad skola tillämpas, äro föreskrifterna till skyddsåtgärder emot smittosamma sjukdomars utbredning i allmänhet tydliga, i detalj bestämda och, så vidt de efterföljas, ganska betryggande. Grundvilkoret för en ordnad epidemisjukvård, eller tillfälle att å särskildt inrättad lokal ofördröjligen och fullständigt isolera det eller de först inträffade fallen af smittosam sjukdom på en ort, förefinnes ock numera i 85 af rikets städer, af hvilka 78 anordnat permanenta och för sitt speciela ändamål utrustade epidemisjukhus eller sjukstugor samt 7 städer för ändamålet inrättat provisoriska lokaler. Helt i saknad af epidemilokaler voro år 1900 endast 8 städer i riket, deraf åtminstone 3 städer inom Stockholms län.

Epidemi-
sjukvårdens
ordnande
inom länet.

På *landsbygden* åter, der kommunalnämnderna, utöfver sina många-
handa, mer beaktade bestyr, äfven hafva att tillgodose helsovårdens
intressen, äro förhållandena helt annorlunda. Helsovårdsstadgans och
epidemistadgans föreskrifter, som beträffande landet äro mycket obe-
stämnda och allt utom betryggande, synas medgifva landtkommunerna
uppskof med alla åtgärder emot smittosamma sjukdomars utbredning

intill dess farsot står för dörren. Naturligt nog äro ock de landtkommuner få, hvilka ansett sig böra och kunna bekosta sig egna epidemilokaler. För närvarande finnas inom riket på landsbygden endast 44 permanenta epidemisjuklokaler, deraf 31 uppförda och underhållna af kommuner samt 13 bekostade af större industriela verk.

Enligt till Medicinalstyrelsen afgifna uppgifter utgjorde år 1900 sammanlagda antalet permanenta epidemilokaler i städer och på landsbygden inom riket 123 med tillsammans 2,466 sjuksängar, och i medeltal för hela riket en sjuksäng för 2,067 invånare. Tillgången på sjukplatser i förhållande till folkmängden är, naturligt nog, mycket vexlande inom olika delar af landet och ställer sig bäst i Stockholms stad med en epidemisjuksäng för 951 invånare; därefter komma Hallands, Malmöhus, Östergötlands, Gefleborgs, Södermanlands, Gotlands, Vestmanlands, Göteborgs, Kopparbergs, Blekinge och Kalmar län med en sängplats för respektive 1,327 intill 2,148 invånare; och inom Stockholms län uppgår antalet personer för hvarje dylik plats till 2,494. Att nöjaktigt beräkna antalet erforderliga sjukplatser för epidemiskt sjuke är naturligtvis mycket vanskligt. Särskilda komiterade inom Vestmanlands län hafva emellertid i en till nästlidet års landsting i nämnda län afgifven, synnerligen beaktansvärd och omfattande utredning i fråga om epidemisjukhusväsendets ordnande inom länet kommit till det resultat, att *för landsbygdens behof erfordras åtminstone en plats för hvarje tusental af befolkningen, och i städerna 3 högst 4 platser för hvarje tusental af deras invånare.* Huru denna beräkning än må i verkligheten utfalla, lär man väl dock med allt fog kunna påstå, att behovet af epidemisjukplatser för landsbygden i Stockholms län, som omgifver sjelfva hufvudstaden, åtminstone ej kan anses vara mindre än inom Vestmanlands län. I sammanhang härmed torde det ock förtjena omnämnas, att nästlidet år Vestmanlands läns Landsting, utgående från den här ofvan omförmälda beräkningsgrunden för det behöfliga antalet sjuksängar, åtog sig stora uppoffringar för byggande af en mängd epidemisjukstugor och för epidemisjukvårdens bestridande.

Inom Stockholms län finnas, förutom några provisoriskt anordnade sjukstugor, endast på följande ställen permanenta lokaler, anordnade uteslutande för vård af epidemiskt sjuke personer, nemligen:

1 i Södertelge stad	med 12 sjuksängar,
1 » Norrtelge »	» 12 »
1 » Nacka socken	» 12 »
1 » Danderyd »	» 8 »

1 i Grödinge socken	med	2 sjuksängar,
1 vid Djursholm	»	6 »
1 för Tumba pappersbruk (enskild)	»	12 »
1 » Gustafsbergs porslinsfabrik (enskild)	»	11 »

Skyddsåtgärderna inom länet emot de smittosamma sjukdomarne, så vidt dessa åtgärder afse anordnande af de så ytterst nödvändiga isoleringslokalerna, lemna således mycket öfrigt att önska; och ett verkamt inskridande för åstadkommande af bättre förhållanden på detta område lärer ej kunna ske utan genom Landstingets bemedling. Om något slags sjukvård företrädesvis bör vara en det allmännas angelägenhet att nöjaktigt ordna, så är det väl ock just epidemisjukvården, hvars försummande kan medföra den största våda för samhället vida omkring, och dervid stad och land om någonsin hafva gemensamma intressen att bevaka. Stockholms läns Landsting har ock väl beaktat frågans vigt genom sitt år 1899 fattade beslut om anställande inom länet af tio epidemisjuksköterskor. Förste provinsialläkaren i länet framhöll emellertid i en till 1898 års landsting ingifven embetsskrivelse, som påföljande år föranledde landstingets ofvannämnda beslut, att förutom detta så att säga »*örrliga försvar*» emot smittosamma sjukdomar, eller epidemisjuksköterskors anställande, det förr eller senare blefve nödvändigt att få ett »*fast försvar*» genom kommunernas sammanlutning till smärre sjukstugedistrikt och uppförandet af epidemisjukstugor för isolering af sådana smittosamma sjukdomar, särskildt difteri och skarlakansfeber, för hvilka i regel vård ej kan beredas å lasaretten.

Ett uppskof med anordnandet af ett dylikt »fast försvar» och med åtgärder i öfrigt för en fullständig och systematiskt ordnad epidemisjukvård inom länet synes mig ej längre kunna ske efter senaste årens dyrköpta erfarenhet, särskildt med anledning af de svåra difteriepidemier, som hemsökt olika delar af länet.

En fullständig utredning rörande hithörande frågor erfordras emellertid, såsom angående förläggningssorten för epidemisjukstugorna, deras storlek och ändamålsenliga inredning, det ungefärliga behovet af sjukplatser för länet m. m., och ej minst rörande kostnaderna för epidemisjukvårdens ordnande på ett lämpligt och billigt sätt samt dessa kostnaders fördelning. En dylik utredning lärer ej kunna åstadkommas annorlunda än genom en för ändamålet tillsatt komité; hvadan jag tillåter mig hemställa,

att Landstinget måtte uppdraga åt en komité att efter föregående utredning, så vidt ske kan, till nästkommande års Landsting afgifva förslag till epidemisjukvårdens ordnande inom länet på ett fullt tillfredsställande sätt, samt

att anslå nödiga medel till bestridande af kostnaderna för denna komités arbeten.

Åkerbrukskolonien Hall i Augusti 1901.

Fr. Fant.

INKOMNA HANDLINGAR.

Supplement.

Konungens Befallningshafvandes i länet skrifvelse angående epidemisjukvårdens ordnande inom länet.

Till Stockholms läns Landsting. Uti en till Konungens Befallningshafvande ingifven skrifvelse har förste Provinsiälläkaren i länet Aug. Berlin hemställt, att Konungens Befallningshafvande måtte hos Landstinget väcka förslag om ordnande i öfverensstämmelse med vissa i skrifvelsen angifna grunder af epidemisjukvården inom länet äfvensom om beviljande af nödigt anslag för ändamålet.

Skrifvelsen inkom till Konungens Befallningshafvande först den 29 sistlidne Augusti och Konungens Befallningshafvande har derföre icke kunnat inom den för ny frågas väckande hos Landstinget stadgade tid utarbета och till Landstinget inkomma med förslag i detta viktiga och omsorgsfull utredning kräfvande ämne; men då på grund af den utaf en ledamot i Landstinget, direktören Fr. Fant, hos Landstinget inom behörig tid väckta motion frågan om epidemisjukvårdens ordnande dragits under Landstingets pröfning, har Konungens Befallningshafvande ansett sig böra bringa förste Provinsiälläkarens ofvan berörda skrifvelse till Landstingets kännedom för att tagas i öfvervägande i sammanhang med förenämnda motion och vara tillgänglig för den komité, som Landstinget möjligen kan komma att, på sätt i motionen föreslagits, tillsätta i och för utredning af föreliggande fråga, och varder för sådant ändamål berörda skrifvelse härmed i afskrift till Landstinget öfverlemnad.

På frågans nuvarande ståndpunkt anser sig Konungens Befallningshafvande derjemte för egen del böra för Landstinget framhålla, hurusom, på sätt för öfrigt torde vara för Landstinget nogsamt bekant, Stockholms län under de senare åren varit på skilda trakter utsatt för

upprepade difteriepidemier, hvilka visat sig synnerligen svåra att hämma och hvilkas fullständiga bekämpande, trots det välsignelsebringande inflytande den nya af Landstinget inrättade sjuksköterskeinstitutionen visat sig utöfva, näppeligen lärar blifva möjligt, med mindre tillfälle beredes att förekomma smittans utbredning genom de insjuknades omedelbara isolerande i särskilda lägenheter eller sjukstugor — en åtgärd, som erfarenheten torde få anses hafva visat utgöra det förnämsta vapnet i striden mot smittosamma sjukdomar.

Visserligen ankommer det, enligt gällande författningar, i främsta rummet på vederbörande kommuner att sjelfve ordna den epidemiska sjukvården hvar för sitt område, men något hinder för Landstinget att härutinnan understödja kommunernas sträfvanden förefinnes icke, och visst är att utan Landstingets deltagande den epidemiska sjukvården, särskildt på landsbygden, icke varder hvad den bör vara.

I fråga om sättet, huru den epidemiska sjukvården bör ordnas för att blifva fullt effektiv och på samma gång motsvara praktiska och ekonomiska hänsyn, kunna tydligtvis olika meningar råda, och en grundlig utredning synes på sätt motionären föreslagit, böra på Landstingets föranstaltande ega rum, innan Landstinget fattar sitt beslut i detta viktiga ämne — en utredning som jemväl bör afse besvarandet af frågan i hvilken mån och på hvad sätt Landstinget bör med kommunerna deltaga i anstalter eller omkostnader för sakens behöriga ordnande.

Konungens Befallningshafvande ansluter sig således till syftet i motionärens framställning och hemställer, i hufvudsaklig öfverensstämmelse dermed, att Landstinget behagade utse en komité af fem personer med uppdrag att efter verkställd utredning angående lämpligaste sättet för ordnande af epidemisjukvården inom länet till nästa års Landsting inkomma med förslag till de åtgärder, som anses böra för ändamålet vinnande ankomma på Landstinget.

Stockholm å landskansliet den 6 September 1901.

PAUL ISBERG.

Matths Falk.

Bil. Till Konungens Befallningshafvande öfver Stockholms län. Epidemisjukvårdens ordnande på landsbygden står nu öfverallt på dagordningen. Man har nästan allmänt som en första åtgärd börjat med anställandet af epidemisjuksköterskor. Så äfven i detta län, der 1899 års Landsting anslog 3,500 kr. under 3 år till aflöning åt 10 dylika sköterskor, af hvilka tills nu 9 äro tillsatta och i verksamhet. Denna verksamhet är i hög grad välgörande och betryggande vid epidemisjukvården.

Men då det väsentligaste villkoret för ett framgångsrikt bekämpande af smittosamma sjukdomar, nämligen de sjukes afskiljande från friska, merendels icke kan uppfyllas, så stå vi också för det mesta maktlösa mot smittans spridning. *Lokaler för de smittosjukes isolering äro nödvändiga.*

Twänne län hafva gripit sig an med lösningen af denna fråga för landsbygden, nämligen Vestmanlands och Södermanlands. Vestmanlands landsting beviljade förlidet år 233,456 kr. att utgå under följande 8 år dels till nybyggnad af 8 epidemisjukstugor med tillsammans 64 platser, dels till abonnerande å städernas för detta ändamål delvis nybyggda epidemisjukhus af 65 platser för landsbygdens behof samt dels till bekostandet af fri vård för derstädes vårdade smittosamma sjukdomsfall från landsbygden. De härför erforderliga medlen skola uttaxeras utslutande på länets landsbygd.

Södermanlands landsting har för att öppna epidemisjukhusen för landsbygdens befolkning utfäst sig att bidra med 1 krona om dagen såsom ersättning för hvarje sjuk, såväl från eget som främmande område, som vårdas på sådan inom länet nu befintlig eller framdeles inrättadt epidemisjukhus eller sjukstuga, som åtager sig att på vissa villkor mottaga smittosamt sjuka från äfven främmande kommuner. När $\frac{2}{3}$ af platserna blifvit belagda, får den återstående tredjedelen reserveras för sjuka från den eller de kommuner, som ega sjukhuset. För hvartera af åren 1900—1902 har för detta ändamål beviljats ett förslagsanslag af 3,000 kr. Denna anordning har nog visat sig till stor nytta, der den användts, men den har vunnit ringa tillslutning, hvarför ett nytt förslag till epidemisjukvårdens ordnande på landsbygden väntas till detta års landsting.

Inom Stockholms län hafva helt få kommuner åt sig uppfört eller utrustat lokaler för vård af smittosamma sjukdomar.

Dessa äro:

Södertelje	med	12	platser,
Norrtelje	»	12	» (nominelt)
Nacka	»	12	»
Danderyd	»	8	»
Djursholm	»	6	»
Grödinge	»	2	»

I Solna, Brännkyrka och Fasterna inrättade sjukstugor hafva en mera provisorisk karaktär.

För enskildt behof finnas ytterligare dylika sjukstugor vid

Tumba	med	12	platser,
Gustafsberg	»	11	»

Alla dessa sjukstugor stå emellertid endast till buds för de kommuner eller bruk, som inrättat dem. På Stockholms stads epidemisjukhus kunna endast undantagsvis patienter från länet få inträde mot förhöjd afgift. I andra fall måste smittosjuka i detta län vårdas i hemmen, så framt ej kommunerna vid mera hotande tillfällen kunna förmås att inrätta provisoriska sjukstugor, hvilket endast kan ske med stor tidsutdrägt och dryga kostnader. För att vara till verklig nytta bör emellertid en sjukstuga finnas till hands vid först inträffande fall af smittosam sjukdom och icke anordnas först efter det sjukdomen fått tillfälle att sprida sig.

Under de senare åren hafva visserligen nybyggts epidemisjukstugor i Nacka och Danderyd, men utsigterna att utan vidare få flera till stånd äro ringa eller inga. Icke mindre än 4 kommittéer hafva pröfvat eller pröfva sina krafter på att ena närliggande kommuner om uppförandet af gemensam epidemisjukstuga. Förslaget att i Sundbyberg inrätta en sådan för kringliggande kommuner har förfallit, enär kostnaderna ansågos för dryga. En på Landshöfdingens initiativ tillsatt kommitté för uppförandet af en för 9 kommuner gemensam epidemisjukstuga i närheten af Löwenströmska lasarettet har nyligen till kommunalstämmorna framlagt sitt betänkande med ritningar och kostnadsförslag till sjukstuga samt förslag till grunder för gemenskapen kommunerna emellan och förordar uppförandet af en sjukstuga på 10 sängar för en kostnad af 12,500 kronor med fullständig utrustning eller 1,250 per säng, hvilket är betydligt billigare än det i Vestmanlands län föreslagna 1,900 kr. Men härtill kommer sedan underhållet, så att kostnaderna nog kunna blifva dryga ändå.

Alltmera börja röster höjas för att Landstinget ville i någon form

taga denna viktiga sjukvårdsangelägenhet om hand. Detta kan icke heller förvåna, då bördan för flertalet kommuner torde blifva alltför tung eller ojemn och Landstinget för öfrigt hittills egnat sina bästa krafter åt sjukvården. Det är äfven en länsangelägenhet af största vikt att kommunerna stå rustade mot den gemensamma faran.

Att hämma den utvecklingsmöjlighet, som ligger i kommunernas bestämmanderätt öfver epidemisjukvårdens ordnande hvar inom sitt område, men hvilket lätteligen blefve fallet om Landstinget öfvertog epidemisjukvården i sin helhet synes mig knappast eftersträfvansvärdt, huru mycket än med ens stode att vinna genom ett dylikt åtagande. Det är till exempel för epidemisjukvården af största betydelse att smittosjuka snabbt isoleras. Skulle Landstinget bygga epidemisjukstugor, skulle antagligen som i Vestmanlands län endast ett fåtal medelstora sjukstugor komma till stånd, till hvilka alltid en hel del kommuner få det långt och obeqvämt. Skall byggnadsskyldigheten deremot åligga kommunerna, komma helt säkert med tiden ett stort antal sådana sjukstugor till stånd, hvilket i hög grad underlättar en snabb isolering af de sjuke.

Men för att göra kommunerna villigare att bygga, bör Landstinget erbjuda förmåner åt sådana kommuner af kostnadsfri vård genom att för egen räkning öfvertaga sjukvården i dessa sjukstugor. I detta län med endast smäre stadssamhällen synes samma erbjudande böra göras både stad och land.

För att erhålla en sådan förmån böra dock vissa fordringar ställas på de till Landstinget upplåtna sjukstugorna, hvilka för sådant ändamål dessförinnan böra besigtigas. Sålunda bör beträffande utrymmet beräknas minst en sängplats för hvarje tusental af befolkningen inom kommunen eller sjukstugedistriktet för landsbygden, för stad och köping minst 2 sängplatser för samma antal och för de närmast hufvudstaden belägna kommunerna Bromma, Spånga, Solna, Danderyd, Lidingö, Nacka och Brännkyrka efter 1,5 på 1,000 af befolkningen. För en sjukplats bör beräknas omkring 30 k.-meters luftutrymme. Sjukstuga bör med inventarier, telefon inräknad, öfverlemnas i komplett skick för beläggning. Jemte all inredning tillhör sjukstugan fortfarande kommunen eller distriktet, som har underhållsskyldighet af densamma med dess fasta inredning; för underhåll af lösa inventarier liksom förbrukningsartiklar ansvarar Landstinget så länge sjukstugan på Landstingets bekostnad belägges.

Sådana sjukstugor må kunna beläggas med patienter äfven från andra kommuner,⁵ dock att när $\frac{3}{4}$ af sängplatserna äro upptagna, den

återstående fjärdedelen reserveras för det egna behovet. För vård af patienter från kommun, som sjelf ej eger eller med annan kommun har gemensam sjukstuga, bör erläggas någon dagafgift, exempelvis 1 kr. 50 öre.

I planen för epidemisjukvårdens ordnande bör ingå några större centrala epidemisjukhus, försedda med fast anställd personal och ett större antal platser än ofvan angifna grunder bestämma, hvilken tillökning det då rätteligen tillhörde Landstinget att utfylla. Sådana sjukhus torde blifva nödvändiga för att möta ett svårare anlopp af epidemier samt som lättnad för de smärre sjukstugorna vid långvariga fall. Dessa sjukhus böra lämpligen förläggas i Södertelge och Norrtelge samt ett i Stockholmstrakten, exempelvis Sundbyberg. Då sjukstugorna på dessa ställen på grund redan af de lokala förhållandena torde blifva de större i länet, torde med utvidgningen utöfver det vanliga sängantalet tillsvidare kunna anstå, tills någon erfarenhet kunnat vinnas om detta behofs storlek, men dessa sjukstugor från början uppföras med tanke på en eventuel utvidgning.

Såsom lämpliga platser för sjukstugor inom länet har jag uppgjort följande förslag med angifvande af lämpliga sjukstugedistrikt och antalet platser å de resp. sjukstugorna. Naturligtvis må det stå kommunerna fritt att bilda andra kombinationer i distriktsväg eller bygga egna sjukstugor.

Förslag till epidemisjukstugor och sjukstugedistrikt i Stockholms län.

Folk- mängd.	Epidemisjukstugor och sjukstugedistrikt.	Säng- platser.
7,366	Södertelge centralt sjukhus för Södertelge stad, Öknebo	
7,345	härad och Östertelge	22
6,638	Tumba sjukstuga för Botkyrka, Salem, Grödinge och Huddinge.....	7
7,948	Brännkyrka sjukstuga för Brännkyrka	12
3,901	Nacka » för Nacka, redan färdig	12
8,014	Sotholms » för Vesterhaninge, Sorunda, Ösmo, Torö och Muskö	8
4,181	Dalarö sjukstuga för Österhaninge, Dalarö, Ornö, Utö, Nämdö och Tyresö	4

Folk- mängd.	Epidemisjukstugor och sjukstugedistrikt.	Säng- platser.
7,837	Vermdö sjukstuga för Vermdö, Bo, Ingarö och Djurö	8
1,622	Vaxholms sjukstuga för Vaxholm	4
1,969	{ Danderyds » för Danderyd, redan färdig	8
	{ Djursholms » för Djursholm, » »	6
1,929	Sundbybergs centralt sjukhus för Sundbyberg, Bromma	
10,848		
1,088		
6,541	Svartsjö sjukstuga för Färentuna härad	7
7,428	Hammarby sjukstuga för Hammarby, Fresta, Sollentuna, Ed, Markim, Skånella, Norrsunda, Husby-Erling- hundra, Odensala	8
3,274	Vallentuna sjukstuga för Vallentuna, Vada, Angarn, Täby	4
5,027	Österåkers » för Österåker, Össeby-Garn, Ö. Ryd	5
3,183	Frösunda sjukstuga för Frösunda, Orkesta, Närtuna, Kårsta	4
5,470	Rimbo sjukstuga för Rimbo, Rö, Skederid, Fasterna och Gottröra	5
4,009	Bergshamra sjukstuga för Länna, Riala, Kulla	4
4,165	Ljusterö sjukstuga för Ljusterö, Blidö, Möja	4
2,945	Norrtelge centralt sjukhus för Norrtelge, Frötuna, Råd- mansö, Vätö, Bro, Söderby-Karl, Estuna, Malsta, Lohärad och Husby-Lyhundra	20
13,727		
7,391	Väddö sjukstuga för Väddö, Häfverö, Singö	7
5,458	Skebo » för Ununge, Edsbro och Edebo	5
754	Östhammars sjukstuga för Östhammar, Börstil, Harg, Hök- hufvud, Valö och Forsmark	12
10,362		
982	Öregrundssjukstuga för Öregrund och Gräsö	4
1,386		
5,467	Knutby sjukstuga för Knutby, Bladåker, Almunge, Faringe	5
6,220	Knifsta sjukstuga för Knifsta, Alsike, Östuna, Lagga, Husby- Långhundra, Lunda, Vidbo, Skeptuna	6
533	Sigtuna sjukstuga för Sigtuna, S:t Olof, S:t Per, Haga,	
1,747	Vassunda	4
Summa		216

Man behöfver icke befara att Landstinget genast får att bestrida kostnaderna för epidemisjukvården på alla dessa 27 sjukstugor. För beräkning af kostnaderna för sjukvården, när alla sjukstugor blifvit

färdigbyggda, har jag från årtiondet 1891—1900 sammanställt alla anmälda fall af nervfeber, skarlakansfeber, difteri och rödsot:

År	Fall af nervfeber, skarlakansfeber, difteri och rödsot i Stockholms län		
	i städerna och köp. Sundbyberg	på landsbygden	Summa
1891	140	636	776
1892	89	710	799
1893	124	971	1,095
1894	69	637	706
1895	29	460	489
1896	40	383	423
1897	73	621	694
1898	181	1,119	1,300
1899	275	2,072	2,347
1900	158	1,200	1,358
Summa	1,178	8,809	9,987

I rundt tal hafva sålunda årligen 1,000 sjukdomsfall förekommit, hvaraf hälften kan antagas hafva kommit under sjukhusvård, om sådan stått att få. Medeltalet underhållsdagar för hvarje sjuk beräknas till 21 och kostnaden för underhållsdag till 1 krona. Läkarearvodena kunna beräknas i genomsnitt till 25 kronor för hvarje plats men böra lämpligare utgå med ett mindre belopp som lön, exempelvis 10 kr. för plats, oafsedt om sjukstugan varit öppen eller ej, samt tjänstgöringspengar efter den tid sjukstugan varit öppen, exempelvis efter 1 kr. 50 öre dagligen under denna tid, hvilket dock nu icke låter sig beräknas.

Vid de centrala sjukhusen måste fast personal anställas, 3 sköterskor med 500 kr. hvar, 2 köksor med 200 kr. och vid alla sjukstugor ett sköterskebiträde med 75 kr., fri bostad och vedbrand, fri kost när sjukstugan är öppen samt tillfälle till extra förtjenst med tvätt och rengöring. De nu anställda epidemi-sjuksköterskorna skulle vid behof tjänstgöra på sjukstugorna och åtnjuta sin vanliga dagaflöning med 1 krona af dem som bidraga till dessas aflönande. Denna tjänstgöring beräknas i medeltal till 5 månader för hvarje. Härtill komma kostnader för bakteriologiska prof omkring 500 kr.

De årliga kostnaderna skulle sålunda uppgå till:

Underhållskostnad för 10,500 underhållsdagar à 1 kr. ...	kr. 10,500: —
Läkare	» 5,400: —
Sköterskor och annan personal	» 5,625: —
Bakteriologiska undersökningar	» 500: —

Summa kr. 22,025: —

eller i rundt tal 22,000 kr. Beräknas kostnaden för sjukstugornas anläggande, hvaraf några redan finnas, med 1,250 kr. för plats till 260,000 och amortering å detta belopp till 6 % samt årliga underhållet till $\frac{1}{2}$ %, skulle den årliga kostnaden för kommunerna uppgå till 16,900 kr., ett mindre belopp än landstingets bidrag, som sålunda bör vara till väsentlig lättnad för kommunerna.

Väl till märkandes äro dessa beräkningar grundade på förhållanden under 90-talet, då vi i det närmaste försvarslösa hade att kämpa mot svåra och utbredda epidemier.

Till en början skulle Landstingets bidrag inskränka sig till sjukvårdens bestridande vid de få kommunala sjukstugor, som nu finnas och som hittills uppfylla ofvan angifna fordringar, nämligen Norrtelge, Nacka, Danderyds och Djursholms¹⁾. För beräkning af kostnaderna härför, enligt samma beräkningsgrunder som ofvan, har jag i följande tabell sammanställt antalet anmälda sjukdomsfall af *nerfveber*, *skarlkansfeber*, *difteri* och *rödsot* i nedannämnda kommuner 1891—1900:

År	Norrtelge	Nacka	Danderyd och Djursholm
1891	23	4	6
1892	1	45	3
1893	25	11	—
1894	14	16	6
1895	8	14	7
1896	11	2	6
1897	5	6	6
1898	60	75	33
1899	34	96	102
1900	27	22	22
1891—1900	208	291	191

690

¹⁾ Södertelge har icke det erforderliga antalet platser, hvilket först bör kompletteras helst i sammanhang med distriktssjukstuga derstädes invid det nuvarande epidemisjukhuset.

Häraf synes att medeltalet sjuka för år varit 69 och att underhållshållsdagarne kunna beräknas till 735 för dessa kommuner; från närgränsande torde minst ett lika stort antal kunna beräknas. Läkarearvode beräknas som ofvan, men bör isynnerhet för erfarenhets vinnande utgå i lön och tjänstgöringspenningar, såsom der angifvits. Norrtelge har en fast anställd sjukskötersta, som bör bibehållas med 500 kr. i lön, på de andra tjänstgöra epidemisjuksköterskor förslagsvis 5 månader på hvardera.

Vid alla sjukstugorna äro boende sköterskebiträden med 75 kr. i lön. Kostnadsförslaget för underhåll af dessa sjukstugor får sålunda följande utseende:

1,470 underhållsdagar	kr. 1,470: —
läkarearvoden	» 950: —
sköterskor	» 1,250: —
bakteriologiska prof	» 100: —
	<hr/>
	Summa kr. 3,770: —

Ledningen af epidemisjukstugornas angelägenheter bör anförtros åt en af landstinget utsedd nämnd af 3 personer. Denna nämnd skulle hafva att efter anmälan bestämma om sjukvårdens öfvertagande för landstingets räkning på dertill af kommunerna anordnade sjukstugor, besigtiga dem för att se om de motsvara ofvan uppställda fordringar eller eljest äro för sitt ändamål lämpliga, äfven framgent tillse, att sjukstugebyggnaderna med sin inredning äro i fullgodt skick och i annat fall söka ernå rättelse eller, om sådan oaktadt påminnelse ej kommer till stånd, innehålla landstingsbidraget för sjukvårdens uppehållande derstädes tills rättelse sker.

För hvarje sjukstuga skulle nämnden utse en förtroendemän att efter nämndens anvisningar handhafva dess ekonomiska förvaltning och hafva tillsynen vid densamma.

Nämnden skulle vidare hafva att utse läkare och fast anställd personal; tillfällig sjukvårdsbetjening kunde utses af läkaren efter anmälan till nämnden. Om så erfordras skulle nämnden ega att utfärda instruktion för personalen.

Till landstinget skulle nämnden aflemna årlig redogörelse för sjukstugornas verksamhet och den ekonomiska förvaltningen samt i sammanhang härmed framlägga förslag till stat för det kommande året.

Kostnaderna för förvaltningen af sjukstugornas angelägenheter bekostas af landstinget på förslag af nämnden.

På grund af det anförda får jag härmed vördsamt hemställa, det Konungens Befallningshafvande ville till innevarande års landsting göra framställning derom,

att landstinget i enlighet med här ofvan angifna grunder och plan för epidemisjukvårdens ordnande inom länet beslutar:

1) att på de af länets kommuner nu eller framdeles enligt vissa fordringar anordnade och underhållna epidemisjukstugor tillhandahålla kostnadsfri vård af smittosamma sjukdomsfall från dessa kommuner;

2) att utse en nämnd af 3 personer, som har att ordna och leda verksamheten vid dessa sjukstugor, och

3) att för detta ändamål till nämndens förfogande ställa ett förslagsanslag för 1902 af 4,000 kronor.

Stockholm den 27 Aug. 1901.

Aug. Berlin.

Förste Provinsialläkare.

Vidimeras

Ex officio:

Matths Falk.

§ 35.

Epidemisjuk-
vårdens ord-
nande.

Efter föredragning af vederbörande utskotts utlåtande i anledning af ej mindre Konungens befalningshafvandes framställning än äfven herr Fants motion angående epidemisjukvårdens ordnande inom länet beslöt landstinget, på derom af herrar Skjöldebrand och Åkerlund framställd begäran, att detta ärende skulle blifva hvilande på bordet till nästföljande dags sammanträde.

§ 46.

Vid företagande till slutligt afgörande af det från nästföregående dag bordlagda, under § 35 här ofvan omförmälda ärendet angående epidemisjukvårdens ordnande inom länet beslöt landstinget:

Epidemisjuk-
vårdens ord-
nande inom
länet.

1:o) att uppdraga åt en komité att efter verkställd utredning angående lämpligaste sättet för epidemisjukvårdens ordnande inom länet, så vidt möjligt, till nästa års landsting inkomma med förslag till de åtgärder, som kunna anses för ändamålets vinnande ankomma på landstinget.

2:o) att, med hänsyn till önskvärdheten af att länets olika delar i komitén representerades, bestämma komiterades antal till sju med befogenhet för dessa att med sig adjungera sakkunniga eller eljest lämpliga personer; samt

3:o) att för bestridande af de för komiténs arbeten nödiga kostnader i 1902 års stat uppföra ett förslagsanslag af 1,000 kronor.